

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 29/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetun lain 9 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä kesäkuuta 1998 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetun lain 9 §:n muuttamisesta (HE 78/1998 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Tuula Linna, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Helena Ikonen, valtiovarainministeriö
- apulaisjohtaja Esko Valkonen, Verohallitus
- osastopäällikkö Hannele Ranta-Lassila, Keskuskauppakamari
- varatuomari Seija Karttunen, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
- johtaja Esko Kiviranta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- lainopillinen asiamies Anna Lundén, Suomen Yrittäjät ry
- lakimies Juha Koponen, Veronmaksajain Keskusliitto..

HALLITUKSEN ESITYS

Verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetun lain (Veroulosottolaki) 9 §:n 1 momentti koskee täytäntöönpanon kieltämistä ja keskeyttämistä silloin, kun saamisen määräämistä tai maksuunpanosta on tehty säännönmukainen valitus, perustevalitus taikka verotusta tai ennakkoperintää koskeva oikaisuvaatimus. Muutoksenhakua tai oikaisuasiaa käsittelevä viranomainen voi säännöksen mukaan kieltää kokonaan tai joiltakin osin tai keskeyttää täytäntöönpanon, jos aihetta siihen ilmenee.

Verotuksen oikeusturvatyöryhmä katsoi väliuustiossaan, että verojen perimisen mahdolli-

suus ilman lainvoimaista päätöstä tulisi edelleen säilyttää verotuksen massaluonteen vuoksi. Työryhmä kuitenkin katsoi, että ulosoton kiellon ja keskeyttämisen perusteet on laissa riittämättömällä tavalla säännelty.

Hallitus ehdottaa muutettavaksi veroulosottolakia siten, että täytäntöönpano voitaisiin kieltää tai määrätä keskeytettäväksi, jollei oikaisuvaatimus, säännönmukainen valitus tai perustevalitus ole ilmeisen aiheeton. Kiellon tai keskeytyksen ehdoksi voitaisiin määrätä, että vaatimuksen esittäjän on asetettava vakuus, jos saata-

van perintä tai täytäntöönpano muutoin saattaisi vaarantua.

Ehdotuksen mukaan verovelvollisella olisi lisäksi oikeus aina saada täytäntöönpano keskeytymään asettamalla vakuus.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Veroulosottolain 2 §:n mukaan siltä osin kuin veroulosottolaissa ei ole säännöksiä, sovelletaan ulosottolakia. Siten esimerkiksi vakuuden riittävyys arviointi kuuluu ulosottomiehelle.

Veroulosottolain 9 §:ään ei ehdoteta määräaika vakuuden asettamiselle. Tällaista määräaika ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, koska sanottua määräaika voitaisiin helposti käyttää hyväksi omaisuuden kätkemiseen, jos ulosottoimet olisivat sen ajan kiellettyjä.

Näin ollen ulosottomenettely jatkuu niin kauan kunnes vakuus on asetettu, koska keskeytysmääräys ei ole tehokas ennen vakuuden saamista (vakuus on tällöin keskeytyksen ehto). Hyvä ulosottotapa kuitenkin edellyttää, että ulosottomies pidättäytyy ulosottotoimista sen ajan, jonka vakuuden asettaminen vaatii, jos se on mahdollista ilman omaisuuden hukkaamisriskiä. Ulosottomies voi esimerkiksi välittömästi ulosmitata omaisuutta, mutta peruuttaa ulosmittauksen vakuuden saatuaan. Jos hylkäämisriskiä ei ulosottomiehen mielestä ole, hän voi pidättäytyä kaikista varmistustoimista. Kun muutoksenhakuviranomainen on määrännyt vakuuden, se on katsonut hukkaamisvaaran olevan olemassa. Tällöin käytännössä tapahtunee niin, että ulosottomies toimittaa turvaavan ulosmittauksen ja pidättäytyy enemmästä, kunnes kohtuullinen aika vakuuden asettamiselle on kulunut.

Jos huutokauppa on kuulutettu, se käytännössä pidetään keskeytysmääräyksestä huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen ole sitä erityisestä syystä kieltänyt. Lisäksi huutokaupan

pitämättä jättäminen edellyttää vakuutta myös huutokauppakustannusten korvaamisesta.

Jos huutokauppakin on jo pidetty tai varat kertyvät palkan ulosmittauksesta, hyvä ulosottotapa ilman muuta edellyttää, ettei ulosottomies kiirehdi tilittämään varoja velkojille ennen kuin on varannut kohtuullisen ajan vakuuden asettamiselle. Vastaava odottaminen koskee myös sitä, että keskeytyshakemusta ei ole vielä ehditty ratkaista.

Valiokunnan mielestä ei ole syytä ottaa veroulosottolakiin vakuuden asettamiselle määräaika, vaan menettelytapa on sama kuin yleisen ulosottolain puolellakin. Valiokunta korostaa sitä, että erityisesti verojen ulosotossa tulee noudattaa hyvää ulosottotapaa.

Eräät valiokunnan kuulemat asiantuntijatahot ovat esittäneet, että täytäntöönpano keskeytettäisiin automaattisesti, jos veronmaksaja on tehnyt keskeytysvaatimuksen ja pakkoperinnän jatkaminen tulisi perustella aina erikseen.

Automaattinen keskeytysmahdollisuus avaisi valiokunnan mielestä väistämättä väärinkäytön mahdollisuuden. Valitus keskeytyshakemuksiin voitaisiin aivan selvässäkin asiassa tehdä juuri ennen huutokauppaa, jolloin ei välttämättä ennätettäisi antaa perusteltua päätöstä siitä, miksi täytäntöönpanoa tulisi jatkaa. Täysin perusteetonkin valitus saisi siten aikaan tällaisen keskeytyksen mahdollisesti lukuisia kertoja. Valitus saattaisi koskea seikkaa, josta on olemassa selkeä säännös ja täysin vakiintunut oikeuskäytäntö niin, ettei valituksella ole mitään menestymisen mahdollisuutta. Esitetty muutosehdotus johtaisi siihen, että tällöinkin ulosottomiehelle tulisi heti ilmoittaa täytäntöönpanon keskeyttämisestä ja sen jälkeen tehdä perusteltu päätös, jonka mukaan täytäntöönpanoa jatketaankin.

Valiokunnalle on asiantuntijakuulemisen yhteydessä esitetty, että lakia voitaisiin soveltaa

myös niihin oikaisuvaatimuksiin ja perustevalituksiin, jotka ovat tulleet vireille ennen lain voimaantuloa.

Tällainen säännös aiheuttaisi sen, että kaikissa vireillä olevissa asioissa jouduttaisiin käymään uudelleen läpi keskeytyksen tarve. Ilmeisesti jo myönnetyt keskeytykset jouduttaisiin tutkimaan uudelleen. Yksittäistapauksissa saat- taitaisi käydä jopa niin, että jo myönnetyn keskey- tyksen edellytykseksi vaadittaisiinkin vakuus, jolloin valittajan asema huononisi.

Jos halutaan parantaa niiden velallisten ase- maa, joita koskeva asia on jo vireillä, olisi mah- dollista menetellä siten, että velallisen pyynnös- tä keskeytyksen tarve voitaisiin harkita uudel- leen uusien säännösten nojalla. Näin välttyttäi- siin kaikkien asioiden viran puolesta tutkimisel- ta ja asioiden mahdolliselta ruuhkautumiselta, joka muutoin saattaisi olla edessä.

Esityksen perustelujen sivulla 5 todetaan: "Jos asianosainen kuitenkin esittää vireillä ole- vassa asiassa uuden kielto- tai keskeytyshake- muksen, asiaa käsittelevä viranomainen voinee nykyisin voimassa olevan väljäsisältöisen kiel- to- ja keskeytyssäännöksen ja veroulosottolain 2 §:ssä olevan viittaussäännöksen nojalla pää- tyä ehdotetun lain mukaiseen järjestelyyn."

Valiokunta ehdottaa, että tämä periaate kirja- taan itse lakitekstiin. Valiokunta ehdottaa, että siirtymäsäännös muotoillaan siten, että lakia so-

velletaan oikaisuvaatimuksiin, säännönmukai- siin valituksiin ja perusteluvalituksiin, jotka tu- levat vireille tämän lain voimaan tulon jälkeen, samoin kuin niihin lain voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin, joissa lain voimaan tulon jäl- keen haetaan täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä taikka esitetään sitä koskeva uusi pyyntö.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokun- ta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin muuttamattomana paitsi lakiehdotuk- sen voimaantulosäännös muutettuna seuraavasti:

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten HE)

Tätä lakia sovelletaan oikaisuvaatimuksiin, säännönmukaisiin valituksiin ja perustevalituk- siin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tu- lon jälkeen, *samoin kuin niihin lain voimaan tul- lessa vireillä oleviin asioihin, joissa lain voi- maan tulon jälkeen haetaan täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä taikka esitetään sitä koskeva uusi pyyntö.*

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Ulla Anttila /vihr
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Timo Ihamäki /kok
Heikki Järvenpää /kok
Bjarne Kallis /skl
Timo Laaksonen /vas
Reijo Laitinen /sd

Markku Lehtosaari /kesk
Håkan Malm /r
Mats Nyby /sd (osittain)
Arja Ojala /sd
Maija Rask /sd
Jukka Roos /sd
Kimmo Sasi /kok
Oiva Savela /kok
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd

VaVM 29/1998 vp — HE 78/1998 vp

vjäs. Raimo Liikkanen /kesk
Matti Saarinen /sd (osittain)

Kari Uotila /vas
Markku Vuorensola /kesk.